

Список використаних джерел

1. Альошина О.А. Діяльність Арсена Річинського в контексті українізації православної церкви в Польщі (20-30-ті рр. ХХ ст.). Дис. на здобуття наук. ст. канд. іст. наук. Спец. 09.00.11. – релігієзнавство. – Острог, 2011. – 227 с.
2. Дрозд Р. Історія українців у Польщі в 1921–1989 роках / Р. Дрозд, Б. Гальчак, І. Мусієнко / Пер. з пол. І. Мусієнко. – 3-є вид., виправ., допов. – Х. : Золоті сторінки, 2013. – 272 с.
3. Дильонгова Г. Історія Польщі 1795-1990 / Г. Дильонгова / Пер. з пол. М. Кірсена. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 239 с.
4. Папакін А. Г. Пілсудський Юзеф-Клеменс [Електронний ресурс] / А. Г. Папакін // Енциклопедія Історії України. – Режим доступу : http://www.history.org.ua/?termin=Pilsudskyj_Y.
5. Православная Церковь в Восточной Европе. ХХ век. Под ред. Кристин Шайо / Пер. с фран. – К. : Из-во «Дух і Літера», 2010. – 440 с.

*Вакарчук Катерина Василівна, кандидат політичних наук, доцент
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*
РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА В ІСПАНІЇ

Проблематика, пов'язана з питаннями регіональної політики, децентралізації та реформування місцевого самоврядування, не втрачає своєї актуальності, і в наші дні. Особливо, зараз в період, коли наша держава потребує не лише гучних заяв політиків, але й долучені до процесів вирішення зазначених вище питань, провідних науковців, експертів, вчених.

Дослідженню даних проблем приділяють такі українські вчені, як В. Борденюк, І. Коліушко, Л. Полях, А. Ткачук та ін. Важливе значення щодо використання зарубіжного досвіду місцевого самоврядування серед російських авторів мають наукові праці А. Авілової, К. Баранової, В. Єремяна, Д. Кокорева, Я. Старцева, О. Черкасова та ін.

Звісно, при будь-яких перетвореннях в державі велике значення має звернення до зарубіжного досвіду, особливо до країн, які вже пройшли важкий шлях децентралізації. Це передусім досвід Польщі, Франції, Іспанія, Італії та ін.

Досвід Іспанії може стати в нагоді для вирішення питань надання більшої фінансової та матеріальної самостійності. Певні аналогії ми можемо бачити у вирішенні статусу особливих територій в Україні, їх автономізації та надання більшого ступеню самостійності тощо.

Іспанська система децентралізації часто подається як приклад для наслідування новим демократіям, що теж зумовлено і тісним взаємозв'язком процесів децентралізації й демократизації в державі. Дійсно, немає жодних сумнівів, що мирний і швидкий перехід від диктатури до демократії в Іспанії є показовим прецедентом, адже в світі є лише кілька успішних прикладів такого порівняно мирного та вдалого переходу [2].

Якщо звернутися до історичного досвіду, то органи місцевого самоврядування в Іспанії тісно пов'язані з історичною традицією місцевої самостійності. Іспанці здавна віддані своїм місцевим громадам, а потім вже регіону і країні в цілому, що й створювало підводні течії у формуванні системи місцевого самоврядування Іспанії. Держава ніколи по-справжньому не об'єднувала регіони навколо панівного центру. В середні віки в різноманітних королівствах на території майбутньої Іспанії (Кастилія, Арагон, Каталонія, Наварра та ін.) створювались збірники законів, які, як правило, мали лише місцеве значення. Найбільш відомим був збірник правових норм «Фуеро хуего». Фуерос – право, привілеї, а також закони, які підтверджують права провінцій та муніципалітетів.

Історія регіональної політики держави тісно пов'язана з формуванням державності самої території. Так, упродовж XIX-XX ст. в Іспанії точилися регіональні конфлікти, громадянська війна 1936-1939 рр. ще більше посилила регіоналістські настрої в країні. Після повалення репресивного щодо регіонів режиму каудильйо Франко і переходу до демократії в державі виникла вимріяна регіональна автономія і самоврядування [4, с. 144].

Тому для запобігання регіональних конфліктів та об'єднання країни в Іспанії був встановлений унітарний устрій, але прагнення регіонів до автономії завжди мали місце. Фіксація традиційного права привела до того, що система (прообраз) місцевого самоврядування сформувалася на основі традицій та звичаїв, але модель (образ-зразок) була накладена континентальна з централізованою вертикаллю влади. Іспанська правова система була сформована на основі рецепції римського права і традицій германського общино-племінного самоврядування, а в подальшому – французькою системою адміністративного управління.

До прийняття Конституції 1978 р. в Іспанії діяла французька модель. Федеральні міністерства діяли на містах через громадських губернаторів та представників в місцевій адміністрації. Процеси демократизації в Іспанії також супроводжувалися децентралізацією і запровадженням самоврядування на регіональному й місцевому рівнях.

Конституція Іспанії 1978 р. офіційно закріпила існування так званої держави автономії, відмовившись від централізованої та унітарної форми правління держави. Тим самим, надавши історичну, культурну та економічну свободу, було створено 17 регіональних автономних об'єднань. Також слід зазначити, що в статті 45 Конституції зазначено про заборону створення федерації регіональних автономних спільнот [3].

Конституція встановлює два можливі рівні асиметрії. Перший і найбільш важливий впроваджує два абсолютно різні режими децентралізації – спеціальний, виключний («Foral») і загальний. Режим Foral стосується лише Країни Басків і Наварри, натомість загальний режим поширюється на інші 15 автономних територій. Основна відмінність між цими режимами полягає в тому, що регіони спеціального режиму мають повноваження щодо збирання податків на регіональному рівні, тоді як у регіонів загального режиму така можливість значно обмежена [2].

За формою державного устрою внаслідок «фуеролістичної» традиції права Іспанія є «де-юре» унітарною державою, проте «де-факто» визнана «регіоналістською державою» або державою «квазіфедералістичною». Нова система розподілила владу між центральним, регіональним і місцевим рівнями. Конституція Іспанії передбачає трирівневу систему територіально-адміністративного поділу країни, з новими владними органами на другому рівні. Відтоді уряд наділений повноваженнями організації муніципалітетів, провінцій та автономних областей. На місцевому рівні самоврядування функціонує через низку виборних органів влади і спеціальних міжмуніципальних та субмуніципальних одиниць.

Конституція Іспанії затверджувала єдність та цілісність іспанської держави та нації, але і констатувала, що в рамках національного цілого існують національності та регіони, які мають право на автономію [1].

Взагалі формування нової системи регіональної політики в Іспанії супроводжувалось конфліктами між центральними органами влади та місцевою владою. Налагодити ситуацію вдалося тільки після підписання Пакту про автономії, в яких зазначалися принципи регіонального самоуправління та міжрегіональної солідарності. Прийняття даного пакту дещо зменшив градус напруги між центром та регіонами.

Отже, для проведення ефективної регіональної політики в Україні державотворцям, насамперед, потрібно проводити будь які реформи з урахуванням місцевих особливостей вибудовувати свою власну систему самоврядних органів. Адже кожному регіону притаманна самобутність, яка прагне до стійкості, постійності та культурного самовизначення. Самобутність регіонів часто призводила до конфліктів. Усвідомлення приналежності до даної місцевості та регіону може призвести до протистояння по відношенню до інших територій. Тому у державотворчих процесах слід дуже обережно ставитися до здійснення реформ місцевого самоврядування. Впровадження моделі певної (іноземної) системи самоврядування, визнаної ефективною, проте не адекватної місцевій соціокультурній традиції, здатна призвести до руйнації національного територіально-політичного цілого. Важливо враховувати специфіку, традиції, звичаї, цінності та соціальні відносини, які склалися протягом тривалого часу на даній території.

Список використаних джерел

1. Авилова А. Испания: новая модель отношений между центром и регионами // http://vasilievaa.narod.ru/4_3_97.htm
2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.]; Центр політико-правових реформ. – К., Москаленко О. М., 2012. – 212 с.
3. Испания. Анфас и профиль / Под ред. В.Л. Верникова. — М.: Издательство Весь Мир, 2007. — 480 с.
4. Полях Л. Визначення і розмежування повноважень між органами держави і місцевого самоврядування: досвід романської Європи // Людина і політика. – 2002. – № 2. – С. 139-149.